

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#MILLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

HAKKÂRİ'DE İNANÇ TURİZMİ ALTYAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİNE YÖNELİK KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALT YAPI MALİ DESTEK PROGRAMI (HKÖAP) PROGRAM SONRASI DEĞERLENDİRME RAPORU

**DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI
OCAK 2024**

İçindekiler

1	YÖNETİCİ ÖZETİ.....	3
2	GİRİŞ.....	4
3	PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	5
3.1	Program Tanımı ve Kapsamı	5
3.2	Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri.....	6
4	PROGRAMIN SONUÇLARI	7
4.1	Bütçe Gerçekleşmeleri	8
4.2	Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler	8
5	PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	9
5.1	Değerlendirmede Kullanılan Yöntem	9
5.2	Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi	9
5.3	Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	10
5.3.1	İlgililik	11
5.3.2	Etkinlik.....	12
5.3.3	Etkililik	13
5.3.4	Etki.....	14
5.3.5	Sürdürülebilirlik.....	15
5.3.6	Destek Geri Bildirimi.....	17
6	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	18
EK		20

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Program Bütçe ve Başvuru Bilgileri	5
Tablo 2: Program Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri.....	6
Tablo 3: Program Bütçe Gerçekleşmesi	8
Tablo 4: Program Düzeyinde Belirlenen Amaç ve Öncelikler	9
Tablo 5: Öncelikler Bazında Hedef Gerçekleşmeleri.....	10
Tablo 6: Değerlendirme Kriterleri Tablosu.....	10
Tablo 7: 2014-2023 Bölge Planı ve Program Öncelikleri Arasındaki İlgililik.....	12
Tablo 8: Proje Harcama Kalemleri.....	13
Tablo 9: Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı (HKÖAP2014) Başvuru Rehberi Proje Değerlendirme Tablosunda Bütçe ve Maliyet Etkinliği	13
Tablo 10: Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı (HKÖAP2014) Başvuru Rehberi Proje Değerlendirme Tablosunda Sürdürülebilirlik	16

1 YÖNETİCİ ÖZETİ

İnsanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gerçekleştirmek inanç çekim merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi İnanç Turizmi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, mesleki amaçlarla seyahatler (iş için seyahat eden din adamları) hariç olmak üzere dini amaçlarla olağan ortamın dışına yapılan tüm seyahatleri ifade etmektedir.¹

Altyapı ise bir ülkenin ekonomik gelişiminde önemli bir rol oynar. Altyapı yatırımları, kamu ile mal ve hizmetler arasında aracılık eden fiziksel oluşumlar olarak tanımlanır. Bu yatırımlar, bir hayli maliyetli olmakla birlikte, ekonomik olarak direkt üretim ve tüketimi etkileyen aynı zamanda da üst yapı yatırımlarını tamamlayıcı özellikte yatırımlardır. Altyapının iyileştirilmesi ile çevresel fayda olarak yollar, havaalanları, su temini, kanalizasyon ve iletişim imkânları gibi altyapı donanımları ve hizmetleri geliştirilir. Aynı zamanda çevresel iyileşmeye imkân vermesi sonucu üretim, turizm, hizmet gibi diğer sektörler de olumlu etkilenir.

Altyapı ve ekonomik kalkınma arasında güçlü bir ilişki vardır. İyi bir altyapı, ekonomik büyümeyi destekler, çevresel sürdürülebilirliği artırır, turizmi teşvik eder ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlar. Bu nedenle, bir bölgenin ve ülkenin altyapısını geliştirmek, uzun vadeli ekonomik başarı için kritik bir adımdır. Gelişmiş bir altyapı, yeni ve doğrudan turizme bağlılığı bulunmayan endüstriler açısından da bölgenin çekiciliğini artırır. Turizm gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı yükseldikçe üretim ve hizmet sektörü de olumlu etkilenir ve istihdam kaynağı oluşur.

TRB2 Bölgesi, deniz, güneş ve kum turizmi yerine farklı turistik değerleri ile öne çıkmaktadır. Ancak bu turistik değerler tek başına yeterli değildir. Bu değerlerin cazip hale dönüştürülmesi ve turiste sunulması gerekir. Bu da fiziki altyapının yaratılması ve mevcut altyapının geliştirilmesi ile gerçekleştirilebilir. Turizm ile altyapı yatırımları arasında sıkı bir ilişki olduğu söylenebilir.

¹ Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü

2 GİRİŞ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), 2014 yılında bölgenin turizm potansiyellerinin geliştirilmesi yoluyla turizm faaliyetlerinin bütün yıla yayılmasının sağlanması stratejisinin gerçekleştirilmesini teminen “Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı”nı ilan etmiştir. Bu çalışma, program sonrası değerlendirme raporu özelliği taşımaktadır. Program hakkında genel bilgilere, programın sonuçlarına, değerlendirilmesine ve çalışmanın geneli için sonuç ve değerlendirmeye yer verilen 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde program ile ilgili tanımlamalar yapılmış olup programın amaç, öncelik ve performans göstergeleri paylaşılmıştır. Programın sonuçlarına yer verilen bölümde daha çok değerlendirmede kullanılan yöntem, hedeflere ulaşma düzeyi ve ilgililik, etkinlik, etkililik, etki, sürdürülebilirlik kavramları üzerinde durulmuştur. Sonuç ve değerlendirme başlığı altında ise programın uygulanması sonrasındaki çıkarımlara yer verilmiştir.

3 PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

3.1 Program Tanımı ve Kapsamı

Bu mali destek programı, Kalkınma Bakanlığı tarafından onaylanmış olan Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2015 Yılı Çalışma Programı ile Ajans uzmanlarının il ve ilçe merkezlerinde yapmış oldukları saha çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde hazırlanan 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen hedefler ve öncelikler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan Taslak 2014-2023 Bölge Planında Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın TRB2 Bölgesi için belirlediği vizyon "2023'te, beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğal ve kültürel mirasını koruyarak kullanan yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olmak" olarak tanımlanmıştır. Bu vizyon doğrultusunda, Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme", "Yaşanabilir Mekânlar" ve "Güçlü Toplum" olmak üzere, TRB2 Bölgesi için üç gelişme eksenini belirlenmiştir. Ekonomik dönüşüm ve büyüme ekseninin altında belirlenen "Bölgenin turizm çeşitliliği potansiyelinin sektöre kazandırılması ve turizm gelirlerinin sürdürülebilir bir şekilde artırılması" hedefine yönelik Strateji 11.1 Bölgenin turizm potansiyellerinin geliştirilmesi yoluyla turizm faaliyetlerinin bütün yıla yayılmasının sağlanması stratejisinin gerçekleştirilmesini teminen Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2015 yılında Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı'nın uygulanması için belirlenen toplam bütçe 4.000.000 TL'dir.

Tablo 1: Program Bütçe ve Başvuru Bilgileri

Bütçe	4.000.000 TL
Destek Miktarı	Asgari tutar: 400.000 TL Azami tutar: 4.000.000 TL
Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortakları	İl Özel İdareleri İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri Belediyeler Üniversiteler

Kaynak: Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı Başvuru Rehberi

3.2 Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Tablo 2: Program Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Genel Amaç	Hakkâri’de inanç turizmi sektörünün canlandırılmasını sağlayarak bölgenin kalkınmasına katkı sağlamak
Program Öncelikleri	İnanç turizmi alanlarında çevre düzenlemelerinin ve restorasyonların gerçekleştirilmesi
Performans Göstergeleri	Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı Restorasyonu Yapılan Yapı Sayısı Restore Edilen Tarihi veya Kültürel Kapalı Alan Büyüklüğü Düzenlenen veya Rehabilite Edilen Çevre Alanı Büyüklüğü Tesis Kapalı Alan Büyüklüğü Yönlendirme Araçları (İşaret/Tanıtım Levhası, Aydınlatma Elemanı, Kiosk vb.) Sayısı

Kaynak: Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı Başvuru Rehberi

4 PROGRAMIN SONUÇLARI

Program kapsamında toplam 2 proje başvurusu alınmış ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda 1 proje destek almaya hak kazanmış ve bu projenin destek sözleşmesi 28.05.2015 tarihinde imzalanmıştır.

Destek sözleşmesi imzalanan,Hakkâri İl Özel İdaresi'nin destek yararlanıcısı olduğu Nehri Bölgesi İnanç Turizmi Koridoru Projesi kapsamında Kayme Sarayı Restorasyonu ve Seyit Taha Hz.'nin mezarlığı restore edilmiş ve çevre düzenlemesi faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Hakkâri ilindeki inanç turizminin geliştirilmesi ve bu doğrultuda yöre halkının gelir seviyesinin arttırılması ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Ancak projenin sonunda beklenen katkı sağlanamamıştır.

Bölgede fiziki, sosyal ve ekonomik altyapısını tamamlamış bir turizm destinasyon merkezinin oluşturulmasının bu alanda faaliyet gösteren turizm işletmelerinin fiziki, ekonomik ve beşeri kapasitelerinin gelişmesine de katkı sağlayacağı, Şemdinli ilçesi Bağlar Nehri köyünde bulunan Seyyid Taha-i Hakkâri Hazretlerinin mezarının bulunduğu bölgenin Kayme Sarayı restorasyonu, Seyyid Abdullah Türbesi ve Seyyid Taha mezarının onarımı ve çevre düzenleme faaliyetleri yoluyla hedef grupları arasında yer alan yurt içi ve yurt dışı ziyaretçiler için bir turizm merkezi olacağı düşünülmüştür.

Proje uygulama döneminde 5 adet zeyilname talebinde bulunulmuş ve bu değişiklik talepleri uygun görülerek zeyilnameler düzenlenmiştir. 5 adet zeyilname talebinden 3 tanesi bütçe kalemleri arasında büyük değişiklik, diğer ikisi ise süre uzatım talebidir.

Proje bütçesinde yer alan bütçe kalemlerinin maliyetleri gerçekçi hazırlanmamıştır. Ayrıca Kayme Sarayının restorasyonunda öngörülmeyen birçok maliyet sonradan projeye dâhil edilmiş, çok fazla sayıda iş artışı ortaya çıkmıştır. Birim fiyatlı restorasyon işlerinde bu tür iş artışları yaşandığından sonraki programlarda projelerin daha güçlü öngörüler ile hazırlanmasına ve götürü bedel üzerinden ihaleye çıkılmasına dikkat edilmelidir.

Hakkâri ilindeki inanç turizmi destinasyonları program öncesinde incelenerek gelebilecek proje tekliflerinin az olacağı tahmin edilebilirdi. Teklif çağrısına 2 proje başvurusunun gelmesi ve birinin başarılı bulunarak programın tek proje ile yürütülmesi ve tamamlanması etkili bir yöntem olmamıştır. Bu durumda proje teklif çağrısı yerine güdümlü proje desteği ile sürecin yürütülmesinin daha yerinde olacağı düşünülmektedir.

4.1 Bütçe Gerçekleşmeleri

Tablo 3: Program Bütçe Gerçekleşmesi

İlan Edilen Program Bütçesi	4.000.000,00	
Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (a)	3.997.000,00	
Toplam Eş Finansman Tutarı (b)	1.713.000,00	
Eş Finansman Dahil Toplam Tutar (a + b)	5.710.000,00	
Toplam Gerçekleşen		Gerçekleşme Yüzdesi
Ajans Katkısı	3.884.410,32	97
Eş Finansman	1.684.444,37	98,33
Toplam	5.568.854,69	97,53

4.2 Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler

Program kapsamında 2 proje başvurusu yapılmış olup bunlardan 1'i Değerlendirme Komitesince başarısız bulunmuştur. Hakkâri İl Özel İdaresi'nin başvuru sahibi olduğu Nehri Bölgesi İnanç Turizmi Koridoru isimli proje ise başarılı bulunmuş, sözleşme imzalanmış ve proje tamamlanmıştır.

5 PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1 Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı’nın etkisinin ölçülmesi amacıyla projede yer alan kurum çalışanları ile yüz yüze görüşülerek anket yapılmıştır. Anket formu, programın tasarlanmasında görev alan ve projenin izleme sürecini yürüten Ajans uzmanları tarafından proje sürecinde tutulan izleme formları, yararlanıcı beyan formları, ara-nihai rapor, proje ve program kapanış raporları da tekrar gözden geçirildikten sonra hazırlanmıştır. Turizm ve Kırsal Kalkınma Politikaları Birimi tarafından proje yararlanıcıları ile iletişime geçilerek anket yapılacağı belirtilmiş, anket formları kendilerine iletilmiştir. Anket yanıtları alındıktan sonra kontrolü yapılarak rapor haline getirilmiştir.

5.2 Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi

Program düzeyinde belirlenen amaç ve öncelikler şu şekildedir:

Tablo 4: Program Düzeyinde Belirlenen Amaç ve Öncelikler

PROGRAMIN AMAÇ VE ÖNCELİKLERİ		
Gösterge		Birim
1	Restorasyonu ve/veya çevre düzenlemesi yapılan mimari yapı sayısı	Adet
2	Restore edilen tarihi yapı alanı	m ²
3	Çevre düzenlemesi yapılan alan büyüklüğü	m ²
4	İnşa edilen tamamlayıcı nitelikteki yapı alanı	m ²
5	Program kapsamında hazırlanan turizme yönelik afiş, broşür, ilan, pano vs. gibi görünürlük materyali	Adet

Proje özelinde belirlenen amaç ve öncelikler şu şekildedir:

Tablo 5: Öncelikler Bazında Hedef Gerçekleşmeleri

Performans Göstergeleri			
Gösterge Adı	Mevcut Durum	Hedef	Gerçekleşen
Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı	1000	5000	-
Düzenlenen veya Rehabilite Edilen Çevre Alanı Büyüklüğü	0	4500	4500
Restorasyonu Yapılan Yapı Sayısı	0	1	1
Restore Edilen Tarihi veya Kültürel Kapalı Alan Büyüklüğü	0	890	890
Tesis Kapalı Alan Büyüklüğü	0	2000	2000
Yönlendirme Araçları (İşaret/Tanıtım Levhası, Aydınlatma Elemanı, Kiosk vb.) Sayısı	0	40	-

5.3 Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

Ajans tarafından yürütülen desteklerin değerlendirilmesinde ilgililik, etkinlik, etkililik, etki ve sürdürülebilirlik kriterleri dikkate alınır. Bu kriterlerin ölçülmesinde proje bazlı ele alınan temel sorular ve zamanlamaları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 6: Değerlendirme Kriterleri Tablosu

KRİTER	TEMEL SORULAR	ZAMANLAMA
İlgililik	Proje paydaşlar ve hedef grup tarafından ortaya konulan ihtiyaçları başarılı bir şekilde ele alıyor mu? Projenin hedefleri ulusal, bölgesel ve yerel politika ve öncelikleri karşılıyor mu?	Uygulama öncesi ve boyunca
Etkinlik	En uygun uygulama yöntemi kullanıldı mı ve kullanılan yöntem maliyet etkin mi? Proje girdileri ekonomik olarak kullanıldı mı ve öngörülen çıktılar üretilebildi mi?	Uygulama boyunca
Etkililik	Proje faaliyetleri, genel ve özel amaçlara ulaşılmasına ne kadar katkı sağladı? Sorunların çözümü ve katma değer yaratmada başarılı oldu mu?	Uygulama tamamlanmadan hemen önce ya da tamamlandıktan hemen sonra
Etki	Proje sonucunda paydaşlar ve hedef gruplar üzerinde ne tür etkiler oluşturuldu? Bu doğrudan etkiler dışında dolaylı, yan etkiler ya da beklenmeyen etkiler de oldu mu?	Uygulama sonrası
Sürdürülebilirlik	Projenin etkileri ve sonuçları sorunların sürdürülebilir çözümünü sağlayabildi mi? Projede üretilen pozitif çıktıların proje tamamlandıktan ne kadar süre sonra tamamlanması bekleniyor?	Uygulama sonrası

Kaynak: European Commission, 2006d: 39

5.3.1 İlgililik

İlgililik kriteri ile desteklerin amaç ve önceliklerinin, bölgesel düzeydeki ihtiyaç ve önceliklerle ne kadar uyumlu ve tutarlı olduğu değerlendirilir. Bu kapsamda, desteklerin bölge planları ve üst ölçekli plan ve politika belgeleri ile uyumu dikkate alınarak destek tasarımı kaynaklı hatalar tespit edilir ve raporlaştırılır².

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 Yılı Çalışma Programında 2014 – 2023 yıllarını kapsayacak olan Bölge Planı'na altlık oluşturacak çalışmalar kapsamında, istatistikî verileri toplamak üzere, yaklaşık 125 kurum ve kuruluştan resmi yazı ile ilgili oldukları alana ilişkin sahip oldukları veriler talep edilmiştir. İstatistikî veriler toplanmaya çalışılırken ulusal ve bölgesel düzeyde hazırlanan başlıca Onuncu Kalkınma Planı, Doğu Anadolu Projesi Eylem Planı, Çevre Düzeni Planları, Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistikleri, İl çevre durum raporları, İl turizm envanterleri başlıca incelenen belge ve raporlardır. Verilerin toplanması sürecinde il ve ilçelere ziyaretler de gerçekleştirilmiştir. Bölge'de yer alan kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, odalar, dernekler, birlikler ve özel sektör temsilcilerinden oluşan çeşitli sektörel komiteler (Çevre, KOBİ, Tarım ve Turizm Komiteleri) oluşturulmuştur. Bu çalışmalar sonucunda 2014-2023 Bölge Planında Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın TRB2 Bölgesi için belirlediği vizyon "2023'te; beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğal ve kültürel mirasını koruyarak kullanan, yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olmak." olarak tanımlanmış, bu doğrultuda 3 gelişme eksenini belirlenmiştir:

1. Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme
2. Yaşanabilir Mekânlar
3. Güçlü Toplum

Ekonomik dönüşüm ve büyüme ekseninin altında belirlenen "Bölgenin turizm çeşitliliği potansiyelinin sektöre kazandırılması ve turizm gelirlerinin sürdürülebilir bir şekilde artırılması" hedefine yönelik Strateji 11.1 Bölgenin turizm potansiyellerinin geliştirilmesi yoluyla turizm faaliyetlerinin bütün yıla yayılmasının sağlanması stratejisinin gerçekleştirilmesini teminen Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı ilan edilmiştir.

² Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Program kapsamında belirlenen öncelikler ile ilişkili 2014-2023 Bölge Planı stratejileri şu şekildedir:

Tablo 7: 2014-2023 Bölge Planı ve Program Öncelikleri Arasındaki İlgililik

Ajans 2014-2023 Bölge Planı ve Program Öncelikleri Arasındaki İlgililik		
2014-2023 Bölge Planı Gelişme Eksenleri, Hedef ve Stratejileri		Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı Öncelikleri
GELİŞME EKSENİ (I) : EKONOMİK DÖNÜŞÜM VE BÜYÜME	Hedef 11: Bölgenin turizm çeşitliliği potansiyelinin sektöre kazandırılması ve turizm gelirlerinin sürdürülebilir bir şekilde artırılması Strateji 11.1 Bölgenin turizm potansiyellerinin geliştirilmesi yoluyla turizm faaliyetlerinin bütün yıla yayılmasının sağlanması	İnanç turizmi alanlarında çevre düzenlemelerinin ve restorasyonların gerçekleştirilmesi
GELİŞME EKSENİ (II): YAŞANABİLİR MEKÂNLAR	Hedef 3: Açık Alanların ve Yaşam Ünitelerinin Mekânsal Kalitesinin Artırılması Strateji 3.2 Sosyal Donatı Standartlarına Uygun Projelerin Hazırlanması ve Uygulanması	

5.3.2 Etkinlik

Program ve projede etkinlik, belirli bir zaman dilimi içinde çeşitli faaliyetleri yürüterek kullanılan girdiler ile müdahale sonucu belirlenen zaman aralığında hedeflenen sayı ve kalitede çıktıların üretilmesidir (Meydan, 2014).

Etkinlik kavramı kaynağın nasıl kullanıldığını ölçen bir kavramdır. Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı kapsamında Programa verilen desteğin maliyet etkinliği incelendiğinde restorasyon ile çevre düzenleme ve bakım onarım faaliyetleri dikkate alınmış olup maliyet etkinliği hesabında bütçede sözleşme imza aşamasında faaliyetlerin bütçe tutarı ile faaliyet gerçekleştirildikten sonraki nihai gerçekleşme tutarları karşılaştırılmış. Bu kısımda dikkate alınan bir diğer kriter ise proje başlangıcında öngörülen bütçe miktarlarının ne kadarının gerçekleştiğini gösteren gerçekleşme oranıdır.

$$\text{Maliyet Etkinliği} = \left\{ \frac{\text{Sözleşme Tutarı} * \text{Gerçekleşme Oranı} - \text{Gerçekleşen Bütçe}}{\text{Gerçekleşen Bütçe}} + 1 \right\} * 100$$

Tablo 8: Proje Harcama Kalemleri

Bütçe Başlığı	Sözleşme Bütçesinde Belirtilen Maliyet (TL)	Gerçekleşen Bütçe Maliyeti(TL)	Gerçekleşme Oranı	Maliyet Etkinliği
Restorasyon Faaliyetleri (Kayme Sarayı Keşif Özeti)	2.412.175,00	2.412.059,07	100,00%	100,00
Çevre Düzenleme ve Bakım Onarım	3.137.098,53	3.156.795,62	100,63%	100,00

Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı Başvuru Rehberi toplamda 100 puanlık proje değerlendirme tablosunda etkinlik puanı şu şekilde yer almıştır:

Tablo 9: Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı (HKÖAP2014) Başvuru Rehberi Proje Değerlendirme Tablosunda Bütçe ve Maliyet Etkinliği

Bütçe ve Maliyet Etkinliği	10
Tahmini maliyetler ile beklenen sonuçlar arasındaki oran yeterli mi?	5
Yapılması öngörülen harcamalar projenin uygulanması için gerekli mi?	5

5.3.3 Etkililik

Etkililik kriteri kapsamında, elde edilen çıktı ve sonuçlar ile desteklerin temel amaç ve önceliklerinin karşılaştırması yapılır.³ Proje döngüsü yönetiminde etkililik değerlendirmesi, proje faaliyetlerinin projenin genel ve özel amaçlarına sağladığı katkılar ile hedef grubun sorun ve ihtiyaçlarının karşılanmasındaki başarı düzeyinin ölçülmesi olarak tanımlanmaktadır.

Program veya proje müdahaleleri ile üretilen sonuç ve etkiler arasında sebep sonuç ilişkilerinin kurulması ihtiyacı tüm değerlendirme yaklaşımlarında kullanılan yöntemlerin ortak sorunudur. Bu sorunun kaynağında, hiçbir sonuç ya da etkinin tek bir nedeni olmaması ve tek bir müdahalenin birden fazla sonuç ve etkisinin olabilmesi yer almaktadır. Bu sorun değerlendirme faaliyetlerinin tasarımı bazı tercihlerin yapılması ihtiyacını doğurmuş ve farklı değerlendirme modellerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu modellerden “hedeflere ulaşma modeli” etkililiği değerlendirmenin odağına yerleştirir ve program ya da projenin varsayılan hedeflerine ulaşma düzeyine odaklanır. Hedeflere ulaşma düzeyi belirlenirken tasarım aşamasında ortaya konulan hedefler baz alınır. Bu nedenle, modelin etkin bir şekilde

³ Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

kullanılabilmesi için açık ve ölçülebilir hedeflerin programlama aşamasında belirlenmiş olması gerekir. Diğer bir ifadeyle, bu modelin işletilebilmesi için performans göstergeleri ile desteklenmiş ve iyi hazırlanmış mevcut durum analizlerine ihtiyaç duyulur. Bununla birlikte, proje hazırlık ve uygulama aşamalarında faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden ziyade, kaynak kullanımına odaklanma eğilimi, hedeflere ulaşma modelinin kullanımını zorlaştırmaktadır.⁴

Yapılan anket çalışmasında projenin etkililiğine ilişkin sorulan sorular ve alınan yanıtlar şu şekilde özetlenebilir:

- Projede değişiklik yapılıp yapılmadığı sorusuna 5 zeyilname yapıldığı yanıtı verilmiştir.
- Proje ortağı bulunmamaktadır.
- Projenin istihdama katkısı var mıdır sorusuna hayır yanıtı verilmiş olup sadece proje süresince istihdam edilen 10 kişi olduğu belirtilmiştir.
- Proje sonrasında kullanılan bir yönetim modeli olmadığı söylenmiştir.
- Projenin tamamlanmasının ardından proje için özel bir tanıtım organizasyonu/faaliyeti yapılmamıştır.
- Proje çıktısı olarak tesis, yapı, merkez, makine ekipmanları vs. aktif olarak kullanılıyor mu? Sorusu hayır şeklinde yanıtlanmıştır. Proje çıktısının amacına uygun bir şekilde aktif olarak kullanılmamasının nedeni olarak da eksik yatırım ve proje yürütücüsü kurumun sahiplenmemesi, proje kapsamında inşa edilmesi planlanan külliye'nin maliyet ve uygun arazi problemi nedeniyle yatırımın eksik gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

5.3.4 Etki

Etki kriteri ile desteklerin uygulamasının tamamlanmasını müteakip olumlu ya da olumsuz, beklenen veya beklenmeyen, doğrudan ya da dolaylı şekilde ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve çevresel değişikliklerin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Program sonrası değerlendirmenin zamanlamasına ve projelerin türlerine göre etkilerin ortaya çıkma durumu farklılık gösterebilecektir. Burada amaç etki analizi gerçekleştirmek değil, destek uygulaması ile ortaya çıkan tüm sonuçların belirlenmesi ve program sonrası değerlendirme kapsamında raporlaştırılmasıdır.⁵

Yapılan anket çalışmasında projenin etkisine ilişkin sorulan sorular ve alınan yanıtlar şu şekilde özetlenebilir:

⁴ Proje Döngüsü Yönetiminde Etkililik Değerlendirmesi-Dpt Uzmanlık Tezi Volkan İdris Sarı

⁵ Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

- Proje sonuç ve etkilerinin devamlılığını riske atan ya da engelleyen unsurlar var mı diye sorulmuş ve bu unsurların var olduğu ancak projenin devamlılığını riske atan bu unsurların ortadan kaldırılması için herhangi bir önlem alınmadığı söylenmiştir.
- Proje sonunda başvuru sırasında öngörülmeleyen sonuçlar oldu mu? sorusuna restore edilen Kayme Sarayı'nın bir türlü işlevlendirilmemesi nedeniyle atıl kaldığı belirtilmiştir.
- Hakkâri ilinde bu proje ile işlevsel olarak benzer nitelikte başka bir proje/yatırım/faaliyet olmadığı bilgisi verilmiştir.
- Proje sonunda yararlanıcı kurumun alternatif fon fırsatları konusunda bilgi sağladığı söylenmiş olsa da edinilen mevcut bilgiyle başka bir projeyi yürütmekte zorluk yaşanacağı dile getirilmiştir.

5.3.5 Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik, proje çıktı ve sonuçlarının destek tamamlandıktan sonra da devam ettirilebilme durumunu ifade eder. Bu kapsamda, finansal, çevresel, sosyo-kültürel etkenler ile risklerin mevcudiyeti ve destek uygulamalarını etkileme düzeyi dikkate alınır.⁶

Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için daha programın tasarım aşamasından sürdürülebilir hedefler ortaya konmalı, yine aynı şekilde başvuran projelerin de hedeflerinin sürdürülebilir olmasına dikkat edilmelidir. Bu amaçla Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı Başvuru Rehberi proje değerlendirme tablosunda sürdürülebilirlik şu şekilde yer almıştır:

⁶ Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Tablo 10: Hakkâri’de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı (HKÖAP2014) Başvuru Rehberi Proje Değerlendirme Tablosunda Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik	15 Puan
Projenin, hedef grupları üzerinde somut bir etkisi olması bekleniyor mu? (etkilenen işletme sayısı, faaliyetin bölgesel önemi, beklenen turist ve ziyaretçi sayısında artış, ilin genel ekonomik ortamında sağlanan gelişmeler vs.)	5 Puan
Proje potansiyel çarpan etkileri içermekte midir? (proje sonuçlarının yinelenmesi ve daha geniş alanları etkilemesi ile bilgi yayılması dahil olmak üzere)	5 Puan
Teklif edilen projenin beklenen sonuçları sürdürülebilir mi? - mali açıdan (destek sona erdikten sonra faaliyetler nasıl finanse edilecek?) - kurumsal açıdan (faaliyetlerin devam ettirilmesine imkân tanıyan yapılar proje sonunda da devam edecek mi? Projenin sonuçları yerel olarak sahiplenilecek mi?)	5 Puan

Yapılan anket çalışmasında projenin sürdürülebilirliğine ilişkin sorulan sorular ve alınan yanıtlar şu şekilde özetlenebilir:

- Proje çıktısı olarak tesis, yapı, merkez, makine ekipmanları vs. aktif olarak kullanılıyor mu? Sorusu hayır şeklinde yanıtlanmıştır. Proje çıktısının amacına uygun bir şekilde aktif olarak kullanılmamasının nedeni olarak da eksik yatırım ve proje yürütücüsü kurumun sahiplenmemesi, proje kapsamında inşa edilmesi planlanan külliye'nin maliyet ve uygun arazi problemi nedeniyle yatırımın eksik gerçekleştirildiği belirtilmiştir.
- Proje sonuç ve etkilerinin devamlılığını riske atan ya da engelleyen unsurlar var mı? Sorusuna evet olarak yanıt verilmiş olup bu unsurların giderilmesi için önlem alınmadığı belirtilmiştir.
- Projenin tamamlanmasından sonra çıktı ve sonuçları değerlendirildiğinde projenin yaygınlaştırılması ve ölçeğinin artırılması hususunun değerlendirilmediği ifade edilmiştir.

5.3.6 Destek Geri Bildirimi

Proje ile ilgili görüŖülen destek yararlanıcısı;

- Proje sonucunda kurumun alternatif fon fırsatları hakkında bilgi sağladığı ancak mevcut bilgiler ile baŖka bir projeyi yurutmekte zorluk yaŖanacaėını,
- Proje sonunda hiçbir hedefe ulaŖılamadıėı nedeninin de Kulliyyenin inŖa edilememesi ve Kayme Sarayının iŖlevlendirilememesi nedeniyle Nehri Bölgesi için planlanan inanė turizmi koridoru hedefine ulaŖılamadıėını,
- BaŖvuru öncesinde proje kùltürünün yaygınlaŖtırılacaėının öngör÷lmesine rağmen gerėekleŖtirilemediėini,
- BaŖvuru öncesinde bölgenin tanıtımına katkı sağlayacağı öngör÷lürken gerėekleŖtirilemediėini,
- BaŖvuru öncesinde bölgenin yaŖam kalitesinin artmasına katkı sağlayacağı öngör÷lürken gerėekleŖtirilemediėini,
- Proje kapsamında faaliyet alanlarına yönelik iyileŖtirilen/geliŖtirilen tesis sayısında artış yaŖandıėını,
- Bölge halkının memnuniyet seviyesinin arttığını,
- Bölgede bu alanda yeni yatırımlar yapılması da öngör÷lürken gerėekleŖtirilemediėini,
- İstihdam artışına katkı sağlaması beklenirken istihdam artışının yaŖanmadıėını,
- Turizme katkı sağlaması beklenmesine rağmen katkı sağlamadığını,
- Tarihi yapıların restorasyonu konusunda farkındalık oluŖtuėunu

belirtmiŖtir.

6 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerinden oluşan TRB2 Bölgesi'nin yatırım altyapısının iyileştirilmesine yönelik önemli adımlar atmaktadır. Bu adımların başında yer alan küçük ölçekli altyapı mali destek programları sanayi, ticaret ve turizm gibi farklı alanlarda altyapı eksikliklerinin tamamlanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Küçük sanayi siteleri, organize sanayi bölgeleri, turizme uygun alanlar, ticaret alanları gibi yerler uygulanan desteklerle yatırım yapılabilir hale gelmiştir. Bölgede yatırımı artırmanın önemli koşullarından biri, yatırıma uygun alanların altyapı ihtiyaçlarının tamamlanmasıdır. Bölgede bazı yerlerde yatırım alanları hiç yokken bazı yerlerde de mevcut alanın genişlemesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ajans desteği ile bu şekilde olan alanların bir kısmında genişleme sağlanmış, bir kısmında ise yeni tesisler hayata geçirilmiştir.

Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı ile de Şemdinli ilçesi Nehri Bağlar köyünde bulunan tarihi, dini ve kültürel öneme sahip yapıların (Kayme sarayı, Seyit Taha-i Hakkâri Mezarı, Seyit Abdullah-ı Şemdinî Türbesi) iyileştirilmesi, restorasyonu, çevre düzenlemesi, tanıtımı ve ek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi yoluyla bölgenin turizm çeşitliliği potansiyelinin sektöre kazandırılması ve turizm gelirlerinin sürdürülebilir bir şekilde artırılmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Ancak programa başvuru çok az olmuştur. Sadece 1 proje başarılı bulunmuş ve 1 proje için program süreci yürütülmüştür. Bu durumda proje teklif çağrısı yerine güdümlü proje desteği ile sürecin yürütülmesinin daha yerinde bir yatırım olacağı düşünülmektedir. Program amacında yer alan Kayme Sarayının turizme etkisi ile kalkınmada yaratması beklenen etkinin çok gerçekçi olmadığı en başından öngörülebilecek bir husus olmalıydı. Bölge halkının geçmişten gelen alışkanlıklar ile hareket ederek projeyi yeterince sahiplenmediği aynı zamanda o dönemde güvenlik problemleri nedeniyle proje izleme ziyaretlerinin ve proje faaliyetlerinin yeterince sağlıklı yürütülemediği görülmüştür.

Proje kapsamında hazırlanan bütçede maliyetler gerçekçi hazırlanmamıştır. Ayrıca Kayme Sarayının restorasyonunda öngörülmeyen birçok maliyet sonradan projeye dâhil edilmiş, çok fazla sayıda iş artışı ortaya çıkmıştır. Birim fiyatlı restorasyon işlerinde bu tür iş artışları yaşandığından sonraki programlarda projelerin eksiksiz olarak hazırlanmasına ve götürü bedel üzerinden ihaleye çıkılmasına dikkat edilmelidir.

Bölgenin inanç turizmi alanında bir destinasyon merkezi haline dönüşmesine katkı sağlamak amaçlanmış ancak bir bölge için turizm alanında planlama yapılırken ulaşım,

konaklama, gezi rotasyonlarının belirlenmesi gibi detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple program öncesi daha detaylı çalışmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Harabe durumunda olan Kayme Sarayı restore edilerek müze olarak faaliyet göstermekte olup ziyarete uygun hale getirilmiştir.

Seyit Taha-i Hakkâri Mezarının evre düzenlemesi yapılarak yürüyüş yolu olarak kullanıma açılmıştır.

Proje faaliyet alanı içerisinde yer alan, kültürel mirasın ve diğerk dini motiflerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmıştır.

EK

MÜLAKAT FORMU

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın "Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Alt Yapı Mali Destek Programı" Hibe Destek Yararlanıcısıyla Yapılan Etki Değerlendirme Analizi Mülakat Formu

1 Proje sahibinin tam yasal adı nedir?

2 Yararlanıcı ile sözleşme imzalama tarihi nedir?

3 Proje Bitiş Tarihi

4 Projede değişiklik (bildirim, zeyilname) yapıldı mı?

☐Evet

☐Hayır

5 (4. sorunun yanıtı "Evet" ise cevaplayınız) Projedeki Zeyilname ve Bildirim Sayısı

Zeyilname Sayısı

Bildirim Mektubu Sayısı

6 Proje ortakları projedeki sorumluluklarını yerine getirdi mi?

☐Proje Ortağı Bulunmamaktadır.

☐Evet

☐Hayır

☐Kısmen

7 Projenin istihdama katkısı var mı?

☐Evet

☐Hayır

8 (7. sorunun yanıtı "Evet" ise cevaplayınız) proje süresi boyunca proje faaliyetlerinde ve proje sonrası çalışan toplam kişi sayısı?

Proje süresince çalışan kişi sayısı

Proje sonrasında çalışan kişi sayısı

9 Proje sonrası kullanılan yönetim modeli var mı?

☐Hayır

☐Evet

(Sorunun Yanıtı Evet İse Açıklayınız)

10 Projenin tamamlanmasının ardından proje için özel bir tanıtım organizasyonu/faaliyeti yapıldı mı?

☐Evet ☐Hayır

11 Proje çıktısı (tesis, yapı, merkez, makine ekipman vs.) amacına uygun bir şekilde aktif olarak kullanılıyor mu?

☐Evet ☐Hayır

12 Proje çıktısının amacına uygun bir şekilde aktif olarak kullanılamıyorsa sebebi nedir? (Lütfen uygun olanların hepsini seçiniz.)

- ☐ Aynı amaca hizmet eden başka bir tesis, merkez vb. olması
- ☐ Eksik yatırım
- ☐ Finansman problemleri
- ☐ Hatalı yer seçimi
- ☐ İzin, ruhsat vs. sorunları
- ☐ Lisans alma sorunları
- ☐ Mülkiyet sorunları
- ☐ Personel yetersizliği
- ☐ Proje yürütücüsü kurumun sahiplenmemesi
- ☐ Talep yetersizliği

13 Projenin çıktılarının kullanılabilmesi için proje kapsamında yer almayan bir faaliyet/yatırım yapılması gerekti mi?

☐Evet ☐Hayır

14 Projenin çıktılarının kullanılabilmesi için yapılması gereken ancak proje kapsamında yer almayan ek faaliyet/yatırımın mevcut durumu nedir?

- ☐ Tamamlayıcı faaliyet/yatırım gerçekleştirildi.
- ☐ Tamamlayıcı faaliyet/yatırım gerçekleştirilmedi.

15 Proje sonuç ve etkilerinin devamlılığını riske atan ya da engelleyen unsurlar var mı?

☐Evet ☐Hayır

16 (15. Sorunun Cevabı Evet ise cevaplayınız.) Proje sonuç ve etkilerinin devamlılığını riske atan ya da engelleyen unsurların çözümü için önlemler alındı mı?

☐Hayır
☐Evet

(Sorunun yanıtı evet ise açıklayınız)

17 Proje sonucu oluşturulan tesis ve yapının yıllık gelir ve gider miktarları nedir?

Gelir:

Gider:

18 (17. Soruda Gider > Gelir ise Cevaplayınız) Gelir ve gider arasındaki fark hangi kaynaktan karşılanıyor? (Lütfen uygun olanların hepsini seçiniz.)

- ☐ Proje sahibinin öz kaynağı
- ☐ Proje ortaklarının katkısı
- ☐ Banka kredisi
- ☐ Kamu kaynakları
- ☐ Yeni bir proje
- ☐ Diğer

19 Projenin tamamlanmasından sonra çıktı ve sonuçları değerlendirildiğinde projenin yaygınlaştırılması ya da ölçeğinin artırılması düşünülüyor mu?

- ☐ Evet, yaygınlaştırma veya ölçek artırmaya yönelik çalışmalar başlatıldı.
- ☐ Evet, yaygınlaştırma veya ölçek artırmaya yönelik çalışmalar tasarım aşamasında.
- ☐ Hayır, projenin yaygınlaştırılması veya ölçeğinin artırılması düşünülüyor.
- ☐ Söz konusu husus değerlendirilmedi.

20 Proje sahibi tarafından proje ile sunulan hizmetlere /ziyaretçilere dair kayıt tutuluyor mu?

- ☐Evet ☐Hayır

20_1) 20. Sorunun cevabı evetse destekleyici dokümanı ekleyiniz.

21 Proje sonunda başvuru sırasında öngöremediğiniz sonuçlar oldu mu?

- ☐ Evet öngörülmeven olumlu sonuçlar oldu.
- ☐ Evet öngörülmeven olumsuz sonuçlar oldu
- ☐ Hayır öngörülmeven sonuç olmadı

22 (21. Sorunun yanıtı “Hayır” değil ise cevaplayınız) Öngörülemeyen hangi olumlu ve/veya olumsuz sonuçlar elde edildi? Lütfen olumlu ve olumsuz tarafları açıkça belirtiniz.

23 İlinizde bu proje ile işlevsel olarak benzer nitelikte başka bir proje/yatırım/faaliyet vb. var mı?

- ☐Evet ☐Hayır

24 Projede görünürlük kurallarına uyuluyor mu?

☐Evet ☐Hayır

**25 Daha önce başka bir kurum ya da kuruluştan hibe desteği almış mıydınız?
(Birden çok şıkkı işaretleyebilirsiniz)**

- ☐ Daha önce hiçbir destek almadık.
☐ Hibe desteği aldık.
☐ Destek almaya hak kazandık ancak uygulayamadık.
☐ Başvurumuz kabul edilmedi.

26 Bu soru için proje bitişinden itibaren 3+ yıl sonrası süre zarfını ve projenin genel amaçlarını dikkate alarak proje etkilerine dair bilgi giriniz. Proje başlangıcında ilgili etkiye dair performans göstergeleri belirlenmediyse hedef sütununa tire (-) işareti koyarak yalnızca gerçekleşen sütununu doldurunuz.

Etki	Birim	Hedef	Gerçekleşen
Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı			
Restorasyonu yapılan yapı sayısı (Adet)			
Restore Edilen Tarihi veya Kültürel Kapalı Alan Büyüklüğü (m ²)			
Düzenlenen veya Rehabilite Edilen Çevre Alanı Büyüklüğü (m ²)			
Tesis Kapalı Alan Büyüklüğü (m ²)			
Yönlendirme Araçları (İşaret/Tanıtım Levhası, Aydınlatma Elemanı, Kiosk vb.) Sayısı			

27 Projeniz sonucunda kurumunuzun için hangileri söylenebilir?

- ☐ Bu proje sayesinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla daha önce kurulmamış olan işbirlikleri kurduk.
☐ Proje finansmanı için alternatif fon fırsatları konusunda bilgi sağladık.
☐ Bu proje sayesinde proje hazırlama ve uygulama kapasitemiz arttı.

28 Projeden elde ettiğiniz deneyimle başka bir projeyi yürütebilir misiniz?

- ☐ Elde ettiğim deneyimle başka bir projeyi tek başıma yürütebilirim
☐ Mevcut bilgilerime başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşarım

☐ Başka bir projeyi yürütebilirim ancak danışmanlık firmasından yardım alma ihtiyacı hissederim

29 Projeniz sonunda hedeflerinize ulaştığınızı düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet, hedeflerimize ulaştık.
☐ Evet, hedeflerimize kısmen ulaştık.
☐ Hayır, hiçbir hedefimize ulaşamadık.

Yanıtınız Hayır ise, lütfen açıklayınız.

30 Projenizin etkileri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeler için en uygun seçeneği seçin.

	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmüştü ve Gerçekleştirildi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmemiştir ama Gerçekleştirildi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmemiştir ve Gerçekleştirilmedi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmesine Rağmen Gerçekleştirilemedi
Kurumumuzun tanınırlığı arttı	☐	☐	☐	☐
Hizmet kalitemiz arttı	☐	☐	☐	☐
Hizmet çeşitliliğimiz arttı	☐	☐	☐	☐
Proje kültürü yaygınlaştırıldı	☐	☐	☐	☐
Bölgenin tanıtımına katkı sağlandı	☐	☐	☐	☐
Bölgenin yaşam kalitesinin artmasına katkı sağladık	☐	☐	☐	☐
Proje kapsamında faaliyet alanınıza yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı arttı	☐	☐	☐	☐
Bölgemizdeki vatandaşların memnuniyet seviyesi arttı	☐	☐	☐	☐
Proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneğimiz arttı	☐	☐	☐	☐
Projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneğimiz arttı	☐	☐	☐	☐
Kurum dışı paydaşlarla iletişimimiz ve işbirliğimiz güçlendi	☐	☐	☐	☐
Bölgemizde bu alanda yeni yatırımlar yapılması sağlandı	☐	☐	☐	☐

	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülümüştü ve Gerçekleştirildi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmemiştii ama Gerçekleştirildi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmemiştii ve Gerçekleştirilmedi	Proje Başvurusu Öncesinden Öngörülmesine Rağmen Gerçekleştirilemedi
Bölgemizde istihdam artışına katkı sağlandı	☐	☐	☐	☐
Turizme katkı sağlandı.	☐	☐	☐	☐
Tarihi yapıların restorasyonu konusunda farkındalık oluştu.	☐	☐	☐	☐
Bölge halkının turizme dayalı gelirinde artış yaşandı.	☐	☐	☐	☐

31 Hibe katkısı almasaydınız proje faaliyetlerini gerçekleştirebilir miydiniz?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Proje faaliyetlerini aynen gerçekleştirdik. (Aynı zamanda, aynı bütçe ile aynı bölgede)
- ☐ Proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremez, ertelerdik.
- ☐ Proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştirdik.
- ☐ Proje faaliyetlerini gerçekleştiremezdik.
- ☐ Diğer

Lütfen açıklayınız.

32 Projeniz kapsamındaki yatırımın gerçekleştirilmesi için, Ajans tarafından sağlanan hibe desteği olmasaydı gerekli kaynağı nasıl temin ederdiniz? (Lütfen aşağıdaki şıklardan yalnız 1 tanesini işaretleyiniz.)

- ☐ Kendi kaynaklarımızı kullanırdık.
- ☐ Banka kredisi alırdık.
- ☐ Başka kurum ya da kuruluşlardan hibe veya kredi alırdık.
- ☐ Proje için gerekli olan kaynağı temin edemezdik.

☐ Diğer

Lütfen açıklayınız.

33 İhalenizin/ihalelerinizin yüklenici ve altyüklenici firmaları TRB2 Bölgesi (Bitlis, Hakkâri, Muş, Van) firması mıdır?

☐ Evet

☐ Hayır

34 İhalenizin/ihalelerinizin yüklenici ve altyüklenici firmalarının kullandığı malzemelerin ne kadarı (yüzde kaç) bölge dışından gelmiştir?

%

35 Uyguladığınız proje dahilindeki yatırım için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- ☐ Bu yatırım bölgemiz için hayati öneme sahiptir.
☐ Önemli bir yatırımdır, ancak bölge için hayati değildir.
☐ Bu yatırımın kurumumuzun bütün faaliyetleri içindeki önemi küçüktür.

36 Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

	1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle Katılıyorum
Proje Başvuru Rehberi anlaşılırdı	☐	☐	☐	☐	☐
Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.	☐	☐	☐	☐	☐
Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımını sağladı.	☐	☐	☐	☐	☐
Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.	☐	☐	☐	☐	☐
Projenin uygulanması için verilen süre yeterliydi	☐	☐	☐	☐	☐
Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.	☐	☐	☐	☐	☐
Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı cazipti	☐	☐	☐	☐	☐
Ajans tarafından sağlanan destek oranı cazipti	☐	☐	☐	☐	☐
Ajans tarafından sağlanan ön ödeme miktarı cazipti	☐	☐	☐	☐	☐

37 İhtiyaçlarınıza Uygun Bir Destek Olması Halinde Ajanstan Tekrar Destek Almayı Düşünür Müsünüz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

38 Ajans destek mekanizmasından memnun musunuz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

39 38. Sorunun cevabı “Hayır” ise nedeni aşağıdakilerden hangisidir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Ajans mevzuatı ağır prosedürler içermektedir.

- ☐ Proje uygulama süresi yetersizdir.
- ☐ Eş finansman ve teminat zorunluluğu Kurumu finansal olarak zorlamıştır.
- ☐ Danışmanlık sistemi yetersizdir.
- ☐ Diğer

Lütfen açıklayınız.

Belirtmek istedikleriniz:

İlginiz için teşekkür ederiz.

Notlar (Ajans uzmanı tarafından doldurulacaktır.)